

HIPERACTIVO, IMPULSIVO, DISTRAÍDO ¿ME CONOCES?

Guia sobre el déficit atencional para padres, maestros y profesionales

J. J. Bauermeister (2002)

Grupo ALBOR-COHS Division Editorial

La gènesi de l'estudi del trastorn per déficit d'atenció és gairebé paral·lela a la seva literatura i es va iniciar fa unes deu dècades, a tot estirar. Tot i així lamentablement, el gran gruix de publicacions sobre el tema ha pres com a objectiu d'estudi la població anglosaxona i són poques les publicacions no angleses, com passa també en altres investigacions, que aporten informació i reflexió sobre un tema amb tantes implicacions educatives i personals com els anomenats TDA i TDA-H. Aquesta és una de les publicacions no angleses que, encara que no sigui "acabada de sortir del forn", pot considerar-se actual.

El llibre de Bauermeister és un manual de divulgació bàsica i un llibre de consulta per a pares i educadors. Tot i que per respondre amb honestedat a l'encàrrec de la revista Àmbits he hagut de fer una lectura acurada de tot el llibre, només fent una ullada a l'índex hom pot fer-se ràpidament una idea dels continguts de la guia i de les prioritats de l'autor.

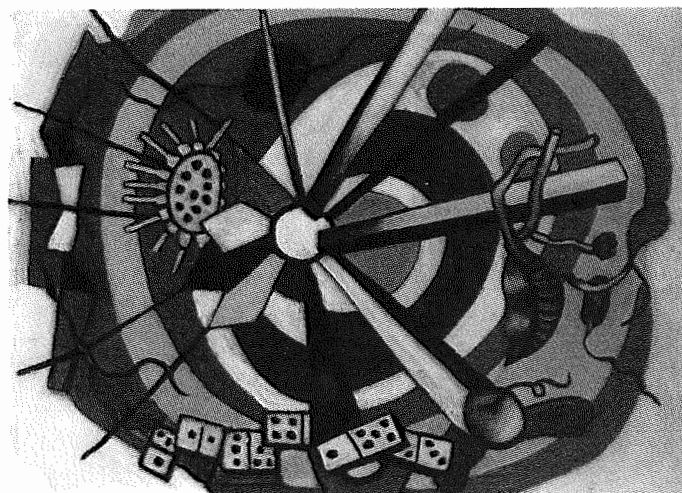
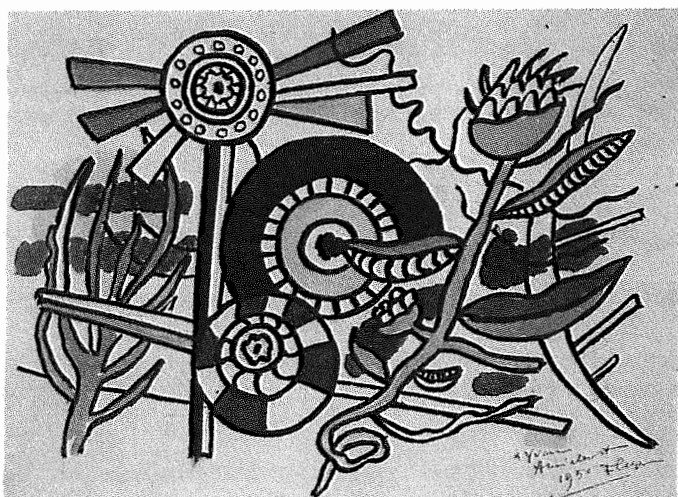
La guia està dividida en dos grans apartats.

A la primera part es defineix el trastorn i les diferents manifestacions, es descriuen les característiques més importants, les dificultats associades, s'especifica com se significa el TDA al llarg de les diferents etapes vitals del desenvolupament de les persones afectades[1] i finalment, el subapartat on es descriu abastament com es pot fer una avaluació acurada i un diagnòstic del trastorn.

A la segona part del llibre s'aborden els aspectes relatius al tractament i l'abordatge psicopedagògic i educatiu del trastorn des del punt de vista personal, familiar i acadèmic. En els últims capítols del segon apartat es fan consideracions sobre el

tractament farmacològic i es resumeix el més essencial del manual en dos capítols que volen servir de guia per als pares i els educadors dels infants i dels adolescents afectats per aquest trastorn.

Tot i que la majoria de referències legislatives i d'orientació acadèmica que fa Bauermeister estan pensades per als països de llengua hispana i orientades particularment a Puerto Rico, fa reflexions i suggeriments interessants per als professionals que ens dediquem a l'assessorament i a l'educació al nostre país. El seu objectiu, constant i tenaç capítol darrera capítol, és el de convèncer que encara es pot fer molt per millorar la vida dels infants afectats pel TDA o TDA-H i de les seves famílies i també per incrementar el coneixement, la comprensió i la tolerància dels psicopedagocs, mestres i professors que hi mantenim contacte (llegeixis en masculí i en femení, per descomptat). I per portar a terme el seu objectiu no escasseja ni explicacions ni paraules. Ja a la introducció, no ha resistit la temptació de fer explícites les seves pròpies experiències sobre els primers contactes amb infants afectats pel trastorn; com les explicacions inicials simplistes —la d'atribuir les irregularitats conductuals dels infants a pràctiques familiars o escolars excessivament permissives— van haver de donar pas a un coneixement i una comprensió noves sobre el tema basades en l'estudi i la investigació. Aquell aprenentatge personal —pel qual també tants d'altres professionals hem hagut de passar— el resumeix en una cita[2] a la introducció del llibre: "*Aquests infants i els seus pares són víctimes de la nostra mania de jutjar*".

A banda de l'oportunitat d'ampliar coneixements sobre les característiques i les dificultats dels infants afectats pel TDA i TDA-H i tornar a reflexionar sobre les repercussions tan importants que el trastorn té des del punt de vista educatiu, la lectura de la guia m'ha semblat especialment interessant per diversos motius.

Per un costat, l'èmfasi que l'autor posa a ressaltar la **vulnerabilitat psicosocial que suposa la manca d'habilitats per a l'autorregulació i l'autocontrol dels afectats**. Capacitats i habilitats involucrades en la funció executiva, la gestió de la motivació i les pròpies emocions i la resolució de conflictes semblen no operar de manera eficient, especialment en cas de Dèficit d'Atenció amb Hiperactivitat. És evident que les respostes educatives per aconseguir educar, incrementar o millorar en infants i en adolescents tant el llenguatge intern com les funcions d'autorregulació i d'autocontrol han de ser diferents si es parteix de la hipòtesi explicativa d'incapacitat en les habilitats esmentades o per contra es creu que el que busca l'infant o l'adolescent és cridar l'atenció i transgredir deliberadament les normes —tal i com algunes vegades es formula en els centres educatius— desencertadament. Bauermeister insisteix a crear consciència sobre el repte i la responsabilitat que tenim pares i educadors a l'hora de comprendre, orientar i millorar els programes d'atenció als infants i adolescents amb TDA i TDA-H.

Per l'altre costat, la gran quantitat de propostes pràctiques de treball i d'ajuda del bloc de tractament -modelatge de situacions, informes breus, recordatoris, models de contractes i de negociació d'acords... Els continguts dels capítols d'aquest bloc (l'enfortiment de l'autoestima, els treball amb l'infant i la família, com aconseguir una comunicació més eficaç i l'establiment d'estratègies de control) estan escrits d'una forma personal que inclou canvis de registre inesperats com els capítols del bloc primer. Però si hom es capaç de traspasar i adaptar l'estil d'escriptura del manual i l'edició (crec que millorable), aquest proporciona guiatge per a la superació de limitacions ambientals i per a l'oferiment d'experiències escolars més positives, que enforteixin l'autoestima de l'infant i el facin més competent des del punt de vista personal i social. Alguns aspectes del tractament han estat especialment prioritzats i abordats sense complexos ni prejudicis —a tall d'exemple— només cal llegir l'apartat dedicat a la pràctica del perdó.

Finalment comentar que al llarg de tot el text queda palès que, ser estricte o ser flexible quan cal, comprendre que li passa a l'infant, per què fa el que fa i les dificultats que té, no significa excusar-lo ni justificar-lo i que, del punt de vista escolar, l'alumnat afectat pel trastorn reclama dels pares, dels centres educatius i dels professionals dinamisme, flexibilitat, coherència i coordinació d'actuacions.

Maria Rosa Gil Juan
EAP B-13 Terrassa

Notes:

[1] A diferència del llibre Dèficit de Atenció con Hiperactividad d'Isabel Orjales.

[2] Cita d'Alberto Morales, president de la Universitat Catòlica de Puerto Rico.

Centre de Teràpia Familiar de Barcelona

**DE LA NORMALIDAD A LA PSICOSIS:
COMO TRABAJAR EN TERAPIA
FAMILIAR CON NIÑOS Y
ADOLESCENTES PSICÓTICOS**

Días 15 y 16 de Abril del 2005

**Horario de 9'30 a 13'30 y de 15 a 18 horas
SEMINARIO CON CARMINE SACCU**

Desde su amplia experiencia como psiquiatra infantil y terapeuta familiar en su óptica sistémico-relacional, Carmine Saccu nos hablará de las modalidades y técnicas de trabajo con niños y adolescentes diagnosticados de psicosis.

En el seminario el profesor Carmine Saccu presentará y comentará mediante referencias teóricas, propuestas clínicas y momentos experienciales, su modelo de intervención relacional

En este trabajo terapéutico se activan de forma muy especial las emociones y los propios fantasmas del terapeuta.

¿Cómo utilizar estas emociones y vivencias características del encuentro con estas familias para desarrollar el proceso terapéutico? ¿Cómo a través de la elaboración de estas resonancias, pueden los terapeutas descubrir sus potencialidades creativas y nuevos espacios de relación?

El Dr. Carmine Saccu es Director y Docente de la "Scuola Romana de Psicoterapia Familiare".

Inscripciones:

De lunes a jueves de 16 a 20 horas.
Tels. 93.200.39.47 y 93.414.20.48

*El seminario tendrá lugar en el Centre de
Terapia Familiar de Barcelona.
Londres 96, 1ª, 2ª- 08036 Barcelona*

www.ctfb-sarro.com